

RAZVOJ PAŽNJE U PREDŠKOLSKOJ DOBI

Pažnja je temelj svake mentalne aktivnosti. Svako učenje počinje pažnjom. Pažnja nema vlastita sadržaja, ali je karakteristika svih spoznajnih procesa: manifestira se unutar percepcije, mišljenja, pamćenja i dr. Mi slušamo, gledamo, razmišljamo, činimo, pamtimo... pažljivo ili nepažljivo. Tako možemo reći da je pažnja tek karakteristika različitih psihičkih procesa.

Uglavnom izdvajamo dva osnovna tipa pažnje: nehotičnu i hotimičnu pažnju.

Nehotična (nenamjrena, spontana) pažnja uspostavlja se i podržava neovisno o svjesnoj namjeri osobe.

Hotimična (namjerna, voljna) pažnja je svjesno usmjerena i regulirana pažnja koja je povezana s voljnim naporom i svjesno postavljenim ciljem.

Pažnja se u djece počinje manifestirati prilično rano. Prvi znakovi usredotočenosti u novorođenčeta fiksiraju se 10. do 12. dana njegova života. U prvim mjesecima života dojenčetu je svojstvena samo nehotična pažnja. Kako rastu djetetovi aktivnosti i kako njegove radnje s predmetima postaju sve složenije, raste i stabilnost pažnje. Pojavljuju se znaci hotimične pažnje, kada odrasla osoba djetetu pokazivanjem prstom pomaže izdvojiti neki predmet iz mnoštva ostalih.

U predškolskoj dobi veliku ulogu u privlačenju pažnje igraju emocionalno značajni podražaji.

Razvoj hotimične pažnje usko je povezan razvojem govora. Hotimična pažnja se prije svega oslanja na unutarnji govor. Kako bi predškolac naučio hotimično upravljati svojom pažnjom, treba ga zamoliti da glasno razmišlja.

U predškolskoj dobi prevladava nehotična pažnja, no u dobi od 6 godina možemo zapaziti postupan razvoj hotimične pažnje.

Polaskom u prvi razred, zbog organizacije nastave i izloženosti mnoštvu informacija, dijete mora imati razvijenu namjernu pažnju i mogućnost koncentracije, koje se počnu naglo razvijati u dobi od šest godina. Tada se širi opseg dječje pažnje i mijenja krug predmeta koji privlače njegovu pažnju.

- Odrastanjem se povećava i stabilnost pažnje, što se u početku manifestira produljenjem dječje igre.
- Dijete **mlađe predškolske dobi** može igrati istu **igru od 30 do 50 minuta**.
- U dobi od **pet do šest godina** trajanje igre povećava se do dva sata.
- Stariji predškolci mogu **održati pažnju rješavajući mozgalice ili zagonetke od 10 do 15 minuta**, no to će se vrijeme sustavnim radom brzo povećavati te će ubrzo iznositi 30-ak minuta, što je preduvjet za uspješno praćenje nastave.

Svakako treba imati na umu individualne razlike u razvoju pažnje kod djece.

Kako djelovati na razvoj pažnje ?

Djeca trebaju vrijeme i posvećivanje – što im roditelji više pružaju, to će bolje protjecati njihov cjelokupni razvoj.

- Velika je **važnost igre** – kroz nju dijete uči i slijeđenje pravila. Roditelji trebaju na svaki način poticati koncentriranu igru, ako je moguće, trebali bi pustiti dijete da se igra do kraja kad je zadubljeno u igru.
- Pravovremeni odlazak na spavanje i ustajanje, redovito pranje zubića, spremanje obuće, pospremanje igraćaka i školskog pribora navike su koje treba podržavati i vlastitim primjerom.

Igre i aktivnosti za poticanje pažnje:

- **Precrtavanje različitih predložaka** – prvo jednostavnijih, a kasnije i složenijih;
- **Bojanje u bojankama**
- **Pronalaženje skrivenih likova i traženje razlika na sličnim slikama**, vježba usporedi dvije (ili više) slike – što je promijenjeno, izostavljeno ili dodano;
- **Slagalice** – domino s brojevima ili slikama, loto, puzzle, prema predlošku izrezati i sastaviti sliku
- **Misaoni zadaci** – “Kod dolaska podsjeti me na...”, “Što sve moraš pripremiti ako želiš napisati pismo?”, “Postavi stol za ... osoba. Što ti je sve za to potrebno?”
- **Vježbe kombinacije** – umetanje riječi, rješavanje križaljki, dopunjavanje riječi, pogađanje životinja, cvijeća i dr. prema djelomičnim opisima, npr. “Što je to – ima četiri noge, krzno, spretno se penje po drveću?”... Igre: šah, mlin...
- **Igre razvrstavanja po nekim kriterijima** – “Napiši sve životinje koje imaju krila.”, “Poznaješ li životinje koje imaju više od četiri noge?” itd.
- **Zadaci opažanja** – promatrati tijek neke radnje ili događaja – dovršavanje rečenice usmeno ili pismeno (promatrati policajca na raskrižju, dati djetetu da jednu minutu promatra sliku i poslije pitati npr. ”Koliko je na slici bilo osoba, prozora, životinja...?”
- **Vježbe razvrstavanja** – razvrstavanje kocki, lego kockica i drugog, pomaganje u razvrstavanju posuđa kod kuće, razvrstavanje novčića po vrijednosti, kuglica po boji i veličini, pravljenje ogrlica po određenom redosljedju, skupljanje kamenčića, sličica, markica itd.
- **Crtanje i pričanje priča**
- **Igranje uloga** - ovaj način pričanja garantira djetetovu pažnju jer se u njemu čitalac stavlja u ulogu junaka priče čime djecu navodi da zamišljaju ljude i događaje koji se događaju u knjizi. Možete očekivati smijeh, povike, malo straha i sve reakcije koje prate materijal koji čitate. Mijenjajte glasove, oponašajte zvukove i uživajte!

Pripremila: Anita Žerjav, mag. psych.